

ජීවිතයට සුඛ - සෙත - සතුට - සැනසුම ගෙනදෙන මංගල කරුණු මංගල සූත්‍රය

වසර 45ක බුද්ධ ජීවිතය තුළ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සියලු අනුශාසනා සත්වයන්ගේ සතුට සැනසුම ඉලක්ක කොට පවතී. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අනුශාසනා හුදෙක් පරලොව සුගතිය හෝ විමුක්තිය හෝ සදහා පමණක් ඉලක්ක කොට ගත්තක් නොව වර්තමාන ජීවිතය තුළදී ම ප්‍රතිඵල අද්දකීය හැකි දහමකි. එම ධර්මය මනා අවධානයෙන් හා ශ්‍රද්ධාවෙන් ශ්‍රවණය කොට සිත්හි දරා ගෙන තම ජීවිතය තුළින් ක්‍රියාත්මක කළ පමණක මේ ජීවිතය තුළ දී ම එහි ආනිසංස දැක ගත හැකි වේ. සාංදෘෂ්ටික හා අකාලික වූ දහමක ස්වභාවය එයයි. මානසික දුක් පීඩාවලින් නිදහස් වෙමින් වඩ වඩාත් සතුට සැනසුම දියුණු කර ගැනීමට එමගින් හැකියාව ලැබේ.

සැපතට කැමැති බව හා දුකට අකැමැති බව ලොව වෙසෙන මිනිස් නොමිනිස් සියලු සත්වයන්ගේ ඒකායන පැතුමයි. එසේ වුව ද සැප අපේක්ෂාවෙන් සත්වයන් සිදු කරන බොහෝ දෑ සතුට අහිමිවීමට ම බොහෝ විට හේතු වන අයුරු දැක ගත හැකි ය. නැතහොත් එහි ආස්වාදය - සතුට අල්ප වන අතර එයින් ජනිත වන ආදීනව බොහෝ ය. මෙබඳු තත්වයක් මත ක්‍රමයෙන් වියපත් වෙන් ම ලොව බොහෝ දෙනාගේ සතුට ක්‍රමයෙන් අඩුවන අතර අවසානයෙහි අතෘප්තිකර ලෙස ජීවිතයෙන් සමුගන්නා අයුරු පැහැදිලි කරුණකි. එම නිසා සැබෑ ලෙස අප ජීවිත තුළ සතුට වර්ධනය කර ගත හැක්කේ කෙසේද යන්න බුදුදහමෙහි බොහෝ තැන්හි විස්තර කර තිබෙනු දක්නට ලැබේ. එම දේශනා අතර බුද්දකපාඨයෙහි (හා සුත්තනිපාතයෙහි) ඇතුළත් මංගල සූත්‍රයෙහි ඇතුළත් කරුණු බෙහෙවින් වැදගත් වේ. එහි සදහන් කරුණු හැකිතාක් තම ජීවිතය තුළ වර්ධනය කර ගත් පමණක මෙලොව දී ම තම සතුට උපරිම ලෙස වර්ධනය කර ගැනීමට හැකිවේ. එමගින් තමාටත් අන් අයටත් මෙලොවටත් පරලොවටත් සැලසෙන යහපත අපමණ ය.

බොහෝ දෙනා නව වසරක් එළඹුණ විට උපන් දිනයක් පැමිණි විට මෙන් ම සෑම උදෑසනක ම තමාට මුණගැසෙන අන් අයට සෙත් පැතීම බහුලව සිදු කෙරෙන වාරිත්‍රයකි. මෙන් සිතීන් අන් අයට සෙත් පතා ආශීර්වාද කිරීම මෙමගින් අපේක්ෂා කෙරේ. බොහෝ විට මෙය වචනයට පමණක් සීමා වී තිබේ. එය සැබෑ ආශීර්වාදයක් - සුභ පැතීමක් බවට පරිවර්තනය කර ගැනීමට හේතුවන මංගල සූත්‍රයේ සදහන් කරුණු දෛනික ව අප ජීවිතය තුළින් ම ක්‍රියාත්මක කළහොත් මෙම ආශීර්වාදය සැබෑ ම ආශීර්වාදයක් බවට පත් වේ. උදෑසන අවදි වූ මොහොතේ පටන් රාත්‍රී නින්දට යන මොහොත දක්වා ම එම කරුණු උපරිම ලෙස යමෙකුට අනුගමනය කළ හැකි වුවහොත් එමගින් ලොව උතුම් ආශීර්වාදය ලබා ගැනීමට මෙන් ම උපරිම මානසික සුවය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ද එය හේතු වේ. එපමණක් නොව දැනට තමන් අවමංගල්‍ය කරුණු වශයෙන් සිතා සිටින මරණය ආදිය මංගල කරුණු බවට පරිවර්තනය කර ගැනීමට ද එමගින් හැකියාව ලැබේ.

වරෙක බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් වෙහෙරෙහි වැඩ වෙසෙන සමයක එක්තරා දෙවියෙක් රාත්‍රියෙහි සියලු දෙවරම් වෙහෙර සිය ආලෝකයෙන් බබුලුවමින් බුදුරදුන් වෙත පැමිණ වැද එකත් පසෙක හිඳ ගත්තේ ය. ඉන්පසු එම දෙවියා බුදුරදුන්ට ගාථාවකින් මෙලෙස ප්‍රකාශ කළේ ය.

- 'බඤ්ඤ දේවා මනුස්සා ච මංගලානි අචින්තය්‍යං, ආකච්චමානා සොඝානං බ්‍රැහ්මි මංගලමුත්තමං.'

යහපත - අභිවාද්ධිය කැමැති බොහෝ දෙවිමිනිස්සු මංගල කාරණා මොනවාදැයි සිතූහ. එබැවින් යහපත සලසාලන උතුම් මංගල කරුණු දේශනා කළ මැනැවි.

මෙම දෙවියාගේ ආරාධනය වූයේ දෙවිමිනිසුන්ට යහපත සලසාලන මංගල කරුණු මොනවාදැයි දේශනා කරන ලෙසයි. එම දෙවියා සියලු දෙවිමිනිසුන් වෙනුවෙන් මෙම ප්‍රශ්නය විමසා සිටියේ ය. මෙහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉමහත් කරුණාවෙන් දෙවිමිනිසුන්ගේ මෙලොව පරලොව යහපත උදාකරලන උතුම් මංගල කරුණු අනුපිළිවෙළින් දේශනා කළහ.

- ‘අසේවනා ච බාලානං පණ්ඩිතානං ච සේවනා, පූජා ච පූජනීයානං ඒතං මංගල මුත්තමං.’

1. බාලයන් ඇසුරු නොකිරීම

මංගල කරුණු දේශනා කිරීම ආරම්භ කරමින් පළමු කරුණු ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහි දී ඉදිරිපත් කරන්නේ තම මෙලොව පරලොව අභිවාද්ධිය නසාලන පාප මිතුරන්ගේ ඇසුරින් ඉවත් විය යුතු බවයි. අසත්පුරුෂ ආශ්‍රයෙන් තම ජීවිතය අසාර්ථක කර ගත හොත් ඉන් සිදුවන අනර්ථය විශාල ය. හුදෙක් මෙලොව ජීවිතයේ අසාර්ථකත්වයට පමණක් නොව පරලොව දුගතිගාමී වීමටත් නිවනින් බැහැර වීමටත් හේතුවන ප්‍රධාන සාධකය පාප මිත්‍ර ආශ්‍රයයි.එබැවින් තමා පාපයට හෙළන බාලයන් ඇසුරු නොකිරීමට බුදුදහමින් අනුශාසනා කෙරේ.

2. නුවණැත්තන් (පණ්ඩිතයන්) ඇසුරු කිරීම

දෙවන මංගල කරුණු ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන්නේ සත්පුරුෂ ආශ්‍රයේ අවශ්‍යතාවයි. එනම් තමාගේ මෙලොව පරලොව අභිවාද්ධිය පෙන්වා දෙන යහපත් මිතුරන්ගේ ඇසුරයි. නිර්වාණාවබෝධය දක්වා සියලු යහපත් දෑ සඳහා කලණ මිතුරන්ගේ ඇසුරින් ලැබෙන උපකාර අනල්ප ය. එබැවින් සමස්ත සම්බුදු සසුනෙහි ම සාර්ථකත්වය රඳා පවත්නේ කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය මත බව බුදුරජුන් අවධාරණය කොට තිබේ.

3. පිදිය යුත්තන් පිදීම

තමාට වඩා සීලයෙන්, තපසින්, වයසින්, ගුණයෙන් වැඩි උතුමන්ට ගරු සැලකිලි දැක්වීම උතුම් මංගල කරුණක් වශයෙන් බුදුදහමින් අවධාරණය කෙරේ. ඔවුන්ට ගරු කිරීමෙන් තමාට පිනක් ආශීර්වාදයක් සිදුවනවා පමණක් නොව තම නිරෝගීබව, චිරජීවනය මෙන් ම සතුට සඳහා ද එය හේතු වේ. එපමණක් නොව ඔවුන් වෙතින් යහපත් අනුශාසනා ලබා ගැනීමට ද මෙය ඉවහල් වේ.

- ‘පතිරූපදේස වාසෝ ච පුබ්බේ ච කතපුඤ්ඤතා, අත්තසම්මාපණ්ඩි ච ඒතං මංගලමුත්තමං.’

4. සුදුසු පෙදෙසක වාසය කිරීම

තමාගේ දෛනික කටයුතු පහසුවෙන් සිදු කර ගැනීමට මෙන් ම විශේෂයෙන් සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කොට එය පිළිපැදීමට හැකියාව ඇති සාමකාමී බාධක රහිත පරිසරයක වාසය කිරීමට ලැබීම ද මංගල කරුණකි.

5. පෙර පින්කළ බව (පූර්වකාෂක පුණ්‍ය මහිමය)

සුගති භවයක අඟපසඟ මනාව පිහිටා උපතක් ලබා තිබීම ද මංගල කරුණකි. තම ජීවිතයේ ආධ්‍යාත්මික ගුණ දහම් සම්පූර්ණ කර ගැනීමේ දී හේතුවන ප්‍රධාන සාධකයක් නම් පෙර පින් ඇති බවයි. අපට අද මෙලෙස සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීමට අවස්ථාව ලැබී ඇත්තේ පෙර පිනෙහි ආනිසංස වශයෙනි.

6. තම සිත මනාව පිහිටුවා ගැනීම

තමාගේ ජීවිතයේ සතුට තීරණය කෙරෙන ප්‍රධාන සාධකයක් වන්නේ තම සිත පිරිසිදුව තබා ගැනීමයි. එබැවින් බාහිර දෑ හා පුද්ගලයන් පිළිබඳව අප අවධානය යොමු කරනවාට වඩා වැඩියෙන් තමාගේ සිත පිළිබඳ මනා සිහියෙන් හා නුවණින් ක්‍රියා කිරීම තම සතුට සැනසුම උදාකර ගැනීමට හේතුවන මංගල කරුණක් වශයෙන් දක්වා තිබේ.

- *'බාහුසච්චඤ්ච සිප්පඤ්ච චිතයෝ ච සුසික්ඛිතෝ, සුභාසිතා ච යා වාචා ඒතං මංගලමුත්තමං.'*

7. බොහෝ ශාස්ත්‍ර උගත් බව

මෙලොව ජීවිතයේ සාර්ථකත්වය සඳහා ලෝකය පිළිබඳවත් ඒ ඒ භාෂා හා විෂය ධාරා පිළිබඳවත් දැනුවත් බව ලැබීම ද තම යහපත සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි. මෙය හුදෙක් තමාගේ වෘත්තීය නිපුණත්වය සඳහා පමණක් නොව ලෝකය හා පුද්ගලයන් ගැන අවබෝධය ලැබීමටත් අන් අයට උපකාරවත්වීමටත් ප්‍රයෝජනවත් වන බැවින් මංගල කරුණක් වශයෙන් දක්වා තිබීම බෙහෙවින් වැදගත් වේ.

8. බොහෝ ශිල්ප උගත්බව

තම සිරුර මෙහෙයවා කිසියම් ශිල්පයක් පුහුණු වී සිටීම ද තම ජීවිතය සඵල කර ගැනීමටත් එමගින් මෙලොව පරලොව යහපත සඳහා කටයුතු සම්පාදය කර ගැනීමටත් ඉවහල් වේ. මෙහි දී සමාජයට යහපත උදා කළ හැකි ශිල්ප පුහුණු වීම වඩාත් වැදගත් වේ. මෙලෙස ශිල්ප ශාස්ත්‍රයන්හි ප්‍රවීණත්වය ලබා සිටීම තම පෞරුෂය දියුණු කර ගැනීමට මෙන් ම අභිමානවත් ලෙස සමාජයෙහි ජීවත් වීමට හා මනා ආර්ථික ස්ථාවරත්වයක් පවත්වා ගැනීමට ද හේතු වේ.

9. මැනවින් හික්මුණු බව

තම සිත, කය, වචනය යන තිදොර මෙහෙයවා ක්‍රියා කිරීමේ දී මනා විනයවත් බවයකින් කටයුතු කිරීම මංගල කරුණක් වශයෙන් සඳහන් වේ. එලෙස ක්‍රියා කිරීම තම මානසික සතුටට හේතු වන්නාක් මෙන් ම අන් අයගේ ගෞරවය විශ්වාසය දිනා ගැනීමට ද උපකාරවත් වේ. එබැවින් තිදොර සංවරව කල් ගෙවීම උතුම් මංගල කරුණකි.

10. සුභාසිත වචන කතාකිරීම

බොරුම, කේලම, ඵරුෂ වචන, හිස්වචන යන මිථ්‍යා වාචාවෙන් වෙන් ව තම භාෂාව තමාගේත් අන් අයගේත් යහපත සඳහා භාවිත කිරීම ද මංගල කරුණකි. භාෂාව වූ කලි මිනිස් සමාජයේ අභිවෘද්ධිය සඳහා හේතුවන ප්‍රධාන සාධකයකි. මෙලොව පුද්ගලයන් අතර සම්බන්ධතා මෙන් ම ලෝක දැනුම් සම්භාරය පරපුරෙන් පරපුරට දායාද වන්නේ භාෂා මාධ්‍යයෙනි. එබැවින් එය නිවැරදි මෙන් ම විශ්වසනීය වූවක් වීම සමාජ ප්‍රගමනයට අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. කිසියම් වචනයක් සුභාසිතයක් වන්නේ එම වචනයෙන් තමාගේ මෙලොව පරලොව ජීවිතයට යහපත් මෙන් ම සසර දුකින් නිදහස්වීමට හේතුවන අනුශාසනා එම වචන තුළ අන්තර්ගත වීම තුළිනි.

- *මාතෘපිතූඋපට්ඨානං පුත්තදාරස්ස සඛිගහෝ, අනාකුලා ච කම්මන්තා ඒතං මංගලමුත්තමං.*

11. මව්පියන්ට උපස්ථාන කිරීම

තමා මෙලොවට බිහිකොට තමාට මේ ලෝකයේ එළිය පෙන්වා ලෙයින් දහඩියෙන් කිරෙන් දහමින් දැනුමින් තමාව පෝෂණය කළ තමාට මුල් ගුරුවරුන් වූ තම දෙමාපියන්ට ශක්ති පමණින් උපරිම ලෙස උපස්ථාන කිරීම උතුම් මංගල කරුණකි. එමගින් තමාට මෙලොවදී ම උසස් ආශීර්වාදයක් ලැබෙන අතර තමා මහලු වූ කල්හි ද අන් අයගේ උපස්ථාන ලැබීමට දිට්ඨධම්මවේදනීය වශයෙන් හේතුවන පිතක් ද වනු ඇත. තව ද දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කිරීම පරලොව සුගතිගාමී වීමට තරම් හේතුවන උසස් පිතක් වශයෙන් ද සඳහන් වේ. ලොව වෙසෙන ගුණදහම් අගයන සියලු සත්පුරුෂ උතුමෝ දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කිරීම උතුම් ගුණයක් ලෙස සලකති.

12. අඹුදරුවන්ට සංග්‍රහ කිරීම

තමාට සිටින අඹු (නැතහොත් ස්වාමි පුරුෂයන්) දරුවන්ට සංග්‍රහ කිරීම ද තමාගේ සතුට සැනසුම වර්ධනය වන උතුම් මංගල කරුණකි. ගෘහස්ථ සමාජයේ මූලික සමාජ ඒකකය පවුලයි. එම පවුල සාර්ථක වූ පමණට ගම, රට, ජාතිය, ලෝකය ද සාර්ථකත්වයට පත් වේ. එබැවින් පවුල නමැති මූලික සමාජ ඒකකය තුළ සාමය, සතුට, අධ්‍යාපනය ආදිය දියුණු වන්නේ එහි සිටින දෙමාපියන් හා දරුවන් ඔවුනොවුන්ගේ යුතුකම් මැනවින් ඉටු කර ගැනීමේ දී ය. එහි ලා ගෘහමූලිකයා වන මව හෝ පියා නැතහොත් දෙදෙනා ම තමාට නියමිත යුතුකම් හා වගකීම් මැනවින් හඳුනා ගෙන ක්‍රියා කිරීමෙන් පවුල් ජීවිතය සාර්ථක වන අතර එම ආදර්ශය සමාජයේ අනෙක් ඒකකයන්හි සාර්ථකත්වයට ද සෘජුව ඉවහල් වේ. මීට අදාළ කරුණු සිගාලෝවාද සූත්‍රයෙහි වැඩි දුරටත් දක්නට ලැබේ.

13. නිවැරදි වෘත්තීය කටයුතු

ජීවත්වීම සඳහා සිදු කරන රැකිරක්ෂා, ව්‍යාපාර, වෘත්තීය කටයුතු දැහැමි ව සිදු කිරීම ද මංගල කරුණකි. ජීවත්වීම අපගේ මූලික අභිලාශය වුව ද එය අදහැමි මගින් ඉවත් ව ගොවිතැන, දැහැමි ව්‍යාපාර, රාජ්‍ය සේවය ආදී දැහැමි ක්‍රමයකට පවත්වා ගැනීම මෙලොව ජීවිතයේ සාර්ථකත්වයට මෙන් ම පරලොව සුගති පරායන වීමට ද හේතුවන බැවින් මංගල කාරණයක් වශයෙන් දක්වා තිබේ.

- දානං ච ධම්මචරියා ච ඤාතකානඤ්ච සභිගභෝ, අනචජ්ජානි කම්මානි ඒතං මංගලමුත්තමං.

14. දන්දීම

තමා සතු කාලය, ධනය, ශ්‍රමය අන් අයගේ යහපත වෙනුවෙන් නිර්ලෝභීව හා නිශ්ශරණාධ්‍යානයෙන් දන්දීම ජීවිතයට ආශීර්වාදයක් වන මංගල කරුණකි. දන්දීම කවදත් ලොව සත්පුරුෂ උතුමන් අගය කරන මූලික ගුණාංගකයකි. දන්දීම තමාට යහපත් ඤාතිමිත්‍රාදීන්ගේ ඇසුර ලැබීමටත් ධර්මය වෙත යොමු වීමටත් හේතු වේ. හුදෙක් ආම්ස දානය පමණක් නොව අභය දානය හා ධර්ම දානය ද සම්පූර්ණ කර ගැනීමෙන් තම ජීවිතයේ වඩ වඩාත් සතුට සැනසුම උදාකර ගත හැකි ය.

15. ධර්මානුකූල ජීවිතයක් ගත කිරීම

දානාදි දස පුණ්‍යක්‍රියා සිදු කරමින් දස කුසල දහමිහි යෙදෙමින් දැහැමි ජීවිතයක් ගත කිරීම ද මංගල කරුණකි. එමගින් තම කුසලය ශක්තිමත් වී ජීවිතයට මහත් ආශීර්වාදයක් සැලසේ.

16. ඤාතීන්ට සංග්‍රහ කිරීම

හුදෙක් තම මව්පියන්ට දරුවන්ට පමණක් නොව සෙසු ඤාතීන්ට ද හැකි පමණින් සංග්‍රහ කිරීමෙන් ඔවුන් අතර සමගිය දියුණු කර ගැනීමටත් ඔවුනොවුන් අතර මනා සම්බන්ධතාවක් පවත්වා ගැනීමටත් ඉවහල් වන බැවින් ඤාතීන්ට සැලකීම මංගල කරුණක් වශයෙන් දක්වා තිබේ. හුදෙක් තම ඤාතීන්ට භෞතික දෙයින් උපකාර කිරීම පමණක් නොව ඔවුන් සමඟ එකට දානාදි පින්කම් කිරීමෙන් ඔවුන්ගේ සිතෙහි පින් - සතුට - කුසලය දියුණු කරලීමටත් ඔවුන්ගේ පරලොව ජීවිතයේ සුගතිය ස්ථාවර කරලීමටත් හැකියාව ලැබේ. මෙය උතුම් මංගල කරුණකි.

17. නිවැරදි ක්‍රියා කිරීම

ජීවත් වන කාලයෙහි තම කායික වාචසික ක්‍රියා නිවැරදිව මනාව පවත්වා ගනිමින් සිල්සමාදන් වීම ආදි කටයුතු සිදුකිරීම ද මංගල කරුණකි. සිතෙහි සතුට සැනසුම දියුණු වන අයුරින් සීල, භාවනාවන්හි නියැලීමෙන් තම පින් කුසලය දියුණු වීමෙන් යහපත වර්ධනය වන බැවින් එය මංගල කරුණක් වශයෙන් දක්වා තිබේ.

- ආරති චිරති පාපා මජ්ජිමනිකා ච සඤ්ඤාමෝ, අජ්ජමාදෝ ච ධම්මේසු ඒතං මංගලමුත්තමං.

18. පාපයන්ගෙන් දුරුවීම

ප්‍රාණසාතාදි දස අකුසලයන්ගෙන් වෙන් වෙමින් අකුසලයෙන් දුරුව කල්ගත කිරීම ද උතුම් මංගල කරුණක් වශයෙන් දක්වා තිබේ.

19. මත්පැන් පානයෙන් දුරුවීම

මෙලොව අසාර්ථකත්වයට රෝගයන්ට හා අපකීර්තියට පමුණුවන පරලොවදී දුගතිගාමීවීමට හේතුවන ප්‍රමාදයට හා මදයට හේතුවන මත්වතුරින් දුරු ව කල්ගත කිරීම උතුම් මංගල කරුණකි.

20 ධර්මයෙහි අප්‍රමාදීව යෙදීම

තමන් ලද වාසනාවන්ත මිනිස්භවය හා දුර්ලභ බුද්ධෝත්පාදයෙන් ප්‍රයෝජන ගනිමින් ජරාව හා මරණයට පත්වීමට පෙර තමන් ලද මෙම වටිනා මොහොත ගිලිහීමට කලින් පටිච්ච සමුප්පාදය හා ත්‍රිලක්ෂණ පිළිබඳ අවබෝධයෙන් නොපමාව සීල, සමාධි, පඤ්ඤා යන ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවන්හි හැසිරීම මංගල කරුණකි.

- *ගාරවෝ ව නිවාතෝ ව සන්තුට්ඨී ව කතඤ්ඤානා, කාලේන ධම්මසවණං ඒතං මංගලමුත්තමං.*

21. ගරුකළ යුත්තන්ට ගරුකිරීම

සීලයෙන් ගුණයෙන් වයසින් තමන්ට වඩා උසස් ගරුකළ යුතු අයට නිසි ගෞරවය දැක්වීම ද උතුම් මංගල කරුණකි. හුදෙක් සීලයෙන් ගුණයෙන් තපසින් පමණක් නොව ඇතැම් විට තනතුරෙන් උසස් ආයතන ප්‍රධානීන් රාජ්‍ය නායකයින් වැන්නවුන්ට නිසි ගෞරවය කිරීම අවශ්‍ය වේ. එය සමාජ ප්‍රගමනයට උපකාරයක් වන අතර තම අභිවාද්ධිය සුබසෙත සැලසෙන සතුටට හේතුවන කරුණක් ද වේ.

22. මානය දුරු කිරීම-අනතිමානීඛව

තමන් ලද අධ්‍යාපනය, ධනය, කුලවත් බව, රූපය, කටහඬ ආදී කරුණු පදනම් කරගෙන අන් අයට පහත නොහෙළා ආඩම්බර නොවී මානයක් දුරුකොට වාසය කිරීම මංගල කරුණකි. මාන්තාධිකව වාසය තම සිතෙහි සතුට අභිමිච්චමට කරුණක් වන අතර සිතට අසහනය දුක එළඹීමට ද හේතු වන්නකි. එබැවින් අනතිමානීඛ වාසය කිරීම තමාට ආශීර්වාදයකි, මංගලයකි.

23. ලද දෙයින් සතුටුවීම

දැනට තමන් ලබා ඇති ධනය, අධ්‍යාපනය, රූප සම්පත්තිය, බලය ආදී කරුණු පිළිබඳව සතුටින් කල් ගත කිරීම මංගල කරුණකි. වර්තමානයෙහි සතුටින් කල් ගත කිරීම මෙමගින් අවධාරණය කෙරේ.

24. කළගුණ සැලකීම

තමන්ට උදව් උපකාර කළ දෙමාපියන්, ගුරුවරුන්, ඥාතීන් ආදී අයට තම ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් කළගුණ සැලකීම සිතෙහි සතුට කුසලය දියුණුවීමට හේතුවන කරුණක් බැවින් මංගල කරුණක් ලෙස දැක්වා තිබේ. ලොව පවත්නා සියලු යහපත් ක්‍රියා කළගුණ සැලකීම මත පදනම් ව ඇති බව බුදුදහමේ අනුශාසනයයි (*කේවලානේසා භික්ඛවේ සම්පුර්සභුමී යදිදං කතඤ්ඤානා කතවේදී*). එබැවින් යමෙකු යහගුණයෙන් දියුණු වෙත් ම ඔහු තුළ කෘතවේදී බව ද ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වනු ඇත.

25. සුදුසු කල්හි ධර්මශ්‍රවණය

යමෙකුගේ මානසික සතුට තීරණය කෙරෙන ප්‍රධාන සාධකය නම් විත්ත පාරිශුද්ධිය හෙවත් සිතෙහි පිරිසිදු බවයි. එනම් ආධ්‍යාත්මික දියුණුවකි. මෙම ආධ්‍යාත්මික දියුණු වර්ධනය වීමට ධර්ම ශ්‍රවණයට කිරීම සෘජු ලෙස බලපාන කරුණකි. එබැවින් තම ආධ්‍යාත්මික ගමන් මග පැහැදිලි කෙරෙන ඊට අනුශාසනා කෙරෙන ධර්මය හැකිතාක් ශ්‍රවණය කළ යුතුව තිබේ. එමගින් දුකින් නිදහස් වන මාචත අවබෝධ කර ගැනීමටත් ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීමටත් අවස්ථාව සැලසේ.

- බන්ධි ව සෝචවස්සතා සමණානඤ්ච දස්සනං, කාලේන ධම්මසාකච්ඡා ඒතං මංගලමුත්තමං.

26. ඉවසීම

ඇස්, කන්, නාසාදි ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ තමන් අකැමැති අරමුණු තමන් වෙත පැමිණීමේ දී ඉවසීමෙන් කල් ගත කිරීම මංගල කරුණකි. ඒ අතර කුසගින්න, ශීත - උෂ්ණාදිය, අන් අයගේ නින්දා - අපහාස, මැසි මදුරු උවදුරු යනාදිය ඉවසීමට පුරුදු වූ පමණට තම සිතට සහනය ලැබෙන අතර ආධ්‍යාත්මික ගමන් මගෙහි ඉදිරියට යාමට ද මෙය බෙහෙවින් උපකාරවත් වේ.

27. සුවච්ච

අන් අය යමක් ප්‍රකාශ කිරීමේ දී සාවධානව ඇහුම්කන් දීම යහපත් ගුණාංගයක් මෙන් ම මංගල කරුණක් ද වේ. මෙය හුදෙක් කීකරු බව නොව මනා නුවණින් යුතුව අන් කියන දෑ ශ්‍රවණය කිරීමේ ගුණයයි. තම ආධ්‍යාත්මික ජීවිතයට මග පෙන්වන සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීමට අවස්ථාව ලැබෙන්නේ මෙම සුවච්ච නමැති ගුණය ඇති විටයි.

28. ශ්‍රමණයන් වහන්සේලා දැකීම

සිල්ගුණ සපිරි උතුමන්ගේ දැකීම උතුම් මංගල කරුණකි. එමගින් එක් අතකින් තම සිතෙහි ප්‍රසාදය දියුණු වන අතර අනෙක් අතින් උන්වහන්සේලාට පුද පූජා පවත්වා කුසල් සිදු කර ගැනීමටත් උන්වහන්සේලා වෙතින් සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීමටත් අවස්ථාව උදාවේ.

29. සුදුසු කල්හි ධර්මශ්‍රවණය

තම ජීවිතයට සතුට සැනසුම ඇතිකරලීමට හේතුවන දෘෂ්ටි කථාවන්හි යෙදීම මංගල කරුණකි. එමගින් තම සීල, සමාධි සපුරා ප්‍රඥාව දියුණු කොට අවිද්‍යාව නසා කෙලෙස් ප්‍රහීණ කිරීමට අවස්ථාව උදාවේ.

- තපෝ ව බ්‍රහ්මචරියඤ්ච අරියසච්චානදස්සනං, නිබ්බාණසච්ඡිකිරියා ව ඒතං මංගලමුත්තමං.
-

30. තපස

තපස හෙවත් සිල්වත බව මංගල කරුණකි. කායික වාචසික සංවරයෙන් යුතු සිල්වත් ජීවිතයක් ගත කිරීම මෙමගින් අපේක්ෂා කෙරේ. තම සිරුර දිරාපත් වන තුරු ම සිල්වත් ජීවිතයක් ගත කිරීම බුදුදහමින් අවධාරණය කෙරේ.

31. බ්‍රහ්මචර්යාව

කාමහෝගී ජීවිතයෙන් වෙන් ව බ්‍රහ්මචාරී ජීවිතයක් ගත කිරීම මංගල කරුණකි. මෙලෙස බඹසර ජීවිතයක් ගත කිරීම මිනිස් සිරුරක් දරා බ්‍රහ්මයකු ලෙස වාසය කිරීමක් වශයෙන් සඳහන් ව තිබේ. මෙය උතුම් ශ්‍රේෂ්ඨ ජීවිතයක් ලෙස ලොව සත්පුරුෂයන් විසින් අගය කරනු ලැබ තිබේ.

32. චතුරාර්ය සත්‍යය දැකීම

දුකෙහි හටගැනීම හා නිරෝධය පදනම් කොටගත් දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග යන චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ අවබෝධය ලැබීම මංගල කරුණකි.

33. නිර්වාණය සාක්ෂාත් කිරීම

ලෝභ, ද්වේෂ, අවිද්‍යා යන ත්‍රිවිධ අකුසල මූල සම්පූර්ණයෙන් ප්‍රහීණ කිරීම් වශයෙන් දස සංයෝජනයන්ගෙන් සිත සපුරා නිදහස් කොට නිර්වාණාවබෝධය සාක්ෂාත් කිරීම ද උතුම් මංගල කරුණකි.

- පුට්ඨස්ස ලෝකධම්මේහි චිත්තං යස්ස න කම්පති, අසෝකං චිරජං බ්බිමං ඒතං මංගලමුත්තමං.

34. අටලෝ දහමින් කම්පා නොවීම

ලාභ, අලාභ, යස, අයස, නින්දා, ප්‍රසංසා, සැප, දුක් යන කරුණු හමුවෙහි නොසැලී සිටීම ද උතුම් මංගල කරුණකි. මෙම අන්තවලට නොවැටී හැකිතාක් උපේක්ෂා සහගතව වාසය කිරීමට හැකියාව ලැබෙන්නේ ධර්මය උපරිම ලෙස තම ජීවිතයට සම්බන්ධ කොට වාසය කිරීමෙනි. ඒ අනුව ස්කන්ධ පංචකයේ නිරතුරුව සිදුවන සමුදය (හටගැනීම) හා නිරෝධය (නැතිවීම) හැකිතාක් නුවණින් දැකීමට සමත් වුවහොත් එපමණට අනිත්‍ය දුක්ඛ අනාත්ම යන ත්‍රිලක්ෂය ප්‍රකට වී දුකින් නිදහස් වීමට අවස්ථාව උදාවේ. තවද ශෝක නොකිරීම, කෙලෙසුන්ගෙන් තොරවීම, විමුක්තියට පත්වීම ආදී කරුණු ද මංගල කරුණු වශයෙන් දක්වා තිබේ.

- ඒතාදිසානි කඛාන සබ්බස්මපරාජිතා, සබ්බස්ම සොඤ්ඤං ගච්ඡන්ති තං තේසං මංගලමුත්තමං.

ඉහත සඳහන් කරුණු සියල්ල සම්පූර්ණ කිරීමෙන් සියලු තැන්හි අපරාජිතව සිටියාහු සියලු තැන්හි යහපතට පත්වෙත් ද එය ඔවුනට උතුම් මංගලයකි.

මංගල සූත්‍රයේ ඇතුළු කරුණුවල පවත්නා විශේෂත්වය නම් සාමාන්‍ය ලෝකික මංගල කාරණාවේ පටන් උතුම් නිවන දක්වා ම අනුපිළිවෙළින් කරුණු සඳහන් කොට තිබීමයි. ඒ අනුව උසස් ම මංගල කරුණු වශයෙන් නිර්වාණාවබෝධය දක්වා තිබීම සුවශේෂී කාරණාවකි. මෙලෙස මංගල කරුණු සපුරා ගත් තැනැත්තාගේ මරණය ද මංගලයක් බවට පත් කර ගැනීමේ හැකියාව පවතී. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පරිනිර්වාණය පවා උන් වහන්සේට මංගල කරුණක් වූයේ එබැවිනි. මෙබඳු තත්ත්වයක් මත බුදුදහමින් අපට අනුශාසනා කරන්නේ ජීවිතයේ හැකිතාක් ඉහත කරුණු සපුරා ගෙන මංගල කරුණුවලින් පිරි ජීවිතයක් ගත කොට අවසන් තෙත් දෙක පියවීම පවා මංගලයක් බවට පත් කර ගැනීමටයි. ඒ සඳහා අප සෑම අප්‍රමාදීව ධර්ම තුළ හැසිරෙමු.

ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණයි !

වෙත්වා සවිසත හැමකල් නිදුකී !